

Press release

ศูนย์วิชาการด้านการรู้เท่าทันสื่อของผู้สูงอายุ ม.มหิดล เผยผลสำรวจสถานการณ์และผลกระทบจากการใช้สื่อของผู้สูงอายุปี 2565 และเกมออนไลน์รับมือ Fake news

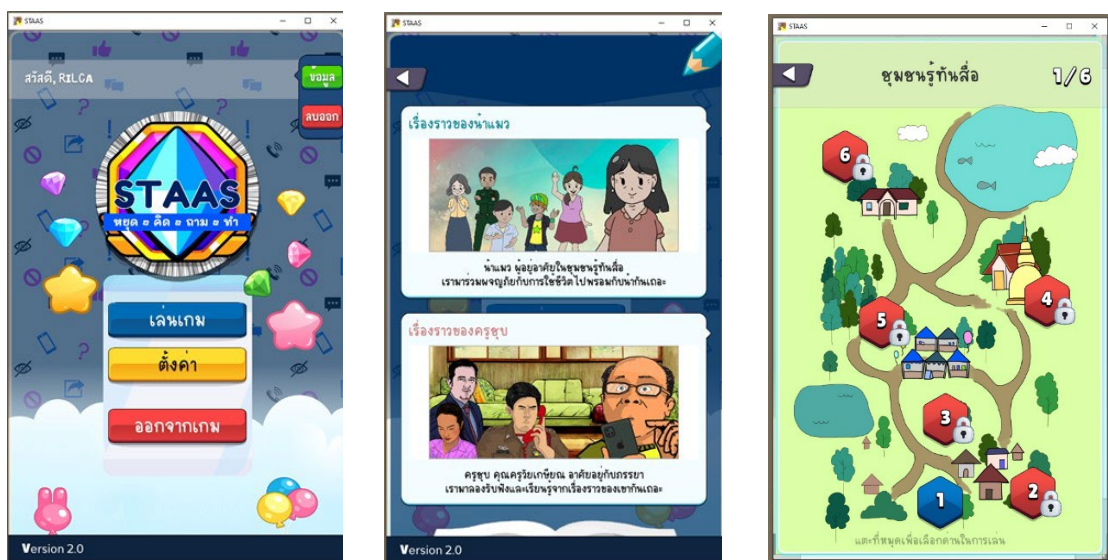
ศูนย์วิชาการด้านการรู้เท่าทันสื่อของผู้สูงอายุ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล โดยการสนับสนุนทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำรวจสถานการณ์และผลกระทบจากการใช้สื่อต่อการเปลี่ยนแปลงสุขภาวะของผู้สูงอายุไทย ในปี 2565 พบว่า การเปิดรับสื่อช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าใจชีวิต ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่ามากขึ้น ในขณะที่สื่อไม่มีส่วนช่วยเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา ดวงกุ่มเมศ ประธานศูนย์ฯ กล่าวว่า การสำรวจสถานการณ์และผลกระทบจากการใช้สื่อของผู้สูงอายุไทยปี 2565 เป็นการสำรวจเป็นปีที่ 2 เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุ 2,000 คน เป็นชาย 945 คน (47.3%) และหญิง 1,055 คน (52.70%) จาก 20 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งมีข้อค้นพบด้านสถานการณ์การใช้สื่อที่น่าสนใจ 2 ประการ คือ ประการแรก ผู้สูงอายุถึง 50.80% เปิดรับสื่อมากกว่าวันละ 4 ชั่วโมง และ 31.50% ใช้สื่อวันละ 3-4 ชั่วโมง โดยเปิดรับสื่อบุคคลมากที่สุดเป็นอันดับแรก อันดับที่ 2 คือ โทรทัศน์ และอันดับที่ 3 คือ สื่อออนไลน์ นอกจากนี้ สื่อที่เปิดรับมากที่สุดเป็นอันดับแรกเปลี่ยนจากโทรทัศน์ (ปี 2564) มาเป็นสื่อบุคคล ประการที่สอง ประเด็นที่ผู้สูงอายุไทยสนใจเปิดรับจากสื่อมากที่สุดยังคงเป็น ข่าวบันเทิง สุขภาพ ธรรมะ/ศาสนา การเมือง และอาหาร ตามลำดับ เช่นเดียวกับผลสำรวจในปี 2564 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้สูงไทยใช้เวลาเปิดรับสื่อในแต่ละวันน้อยลงกว่าปี 2564 ทุกประเภทสื่อ โดยเฉพาะการรับชมโทรทัศน์ จากเดิมรับชมวันละมากกว่า 4 ชั่วโมง แต่ในปี 2565 ลดลง เหลือวันละ 3-4 ชั่วโมงเท่านั้น สื่อบุคคล สื่อออนไลน์ ก็มีค่าเฉลี่ยการเปิดสื่อที่ลดลงเช่นเดียวกัน

ข้อค้นพบด้านผลกระทบจากการเปิดรับสื่อของผู้สูงอายุ พบว่า การเปิดรับสื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสุขภาวะในทางบวกเกือบทุกด้าน โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านปัญญามากที่สุด คือ ช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าใจชีวิต ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่ามากขึ้น รองลงมา ด้านจิตใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความเสียสละเพื่อผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ทำให้ความสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ทำให้บริหารร่างกายตามวัย และมีการดูแลเหงือกและฟัน ส่วนด้านเศรษฐกิจ สื่อไม่มีส่วนสร้างความเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านรายได้ การออม การวางแผนใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือการหาข้อมูลก่อนตัดสินใจลงทุน

แม้ว่าการเปิดรับสื่อจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านบวก แต่สัดส่วนของผู้สูงอายุที่ตระหนักว่าตนเองตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงผ่านสื่อต่าง ๆ กลับเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2565 มีจำนวนผู้สูงอายุไทย รู้ว่าตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงผ่านสื่อต่าง ๆ ถึง 22% ซึ่งมีเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (ปี 2564 มีจำนวน 16%) โดยผู้สูงอายุที่รู้ว่าตนเองตกเป็นเหยื่อมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่รู้ว่าตัวไม่ตกเป็นเหยื่อ สำหรับเรื่อง que ผู้สูงอายุไทยถูกหลอกลวงมากที่สุด คือ การถูกหลอกให้ซื้อของที่ไม่ได้คุณภาพ 46.14% ถูกหลอกให้ทำบุญช่วยเหลือคนช่วยเหลือสัตว์ 43.06% ถูกหลอกให้ซื้อยาและการดูแลสุขภาพ 30.23% และถูกหลอกให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล 13.86% ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงขึ้นกว่าปี 2564 อย่างชัดเจน ที่น่าสังเกตก็คือ จำนวนผู้สูงอายุที่ถูกหลอกให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด (จากจำนวน 3.75% ในปี 2564)

นวัตกรรม เกมออนไลน์ “หยุด คิด ถาม ทำ” หรือ STAAS (สตีซ) สร้างสรรค์ขึ้นเป็นชุดที่ 2 ยังคงช่วยให้ผู้สูงอายุรับมือกับ Fake news และการหลอกลวงของมิจฉาชีพรูปแบบต่าง ๆ ที่สร้างผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ เกมชุดที่ 2 นี้ ได้เพิ่มสถานการณ์ที่ผู้สูงอายุมีโอกาสตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดีอีก 6 เรื่อง ได้แก่ ไปทำงานเมืองนอก เลี้ยงเปิดเอ็นเอฟที ตำรวจตรวจบ้าน งานบุญ คาสีโนออนไลน์ และ จิตอาสา นำเสนอผ่านชีวิต “น้ำแมว” สาวใหญ่วัยเพ็งเกษียณ ซึ่งเมื่อรวมกับเรื่องราวของครูชุปจากเกมชุดแรกทำให้ผู้เล่นมีสถานการณ์จำลองให้ฝึกทักษะการรู้เท่าทันสื่ออย่างหลากหลายถึง 10 สถานการณ์ เกม STAAS หยุด คิด ถาม ทำ ยังคงอำนวยความสะดวกให้ผู้เล่นผ่านสมาร์ทโฟน ทั้ง android และ iOS ด้วยการพิมพ์คำว่า STAAS จาก Apple store หรือ Google play

เกมออนไลน์ หยุด คิด ถาม ทำ (STAAS)